

KROONIKA

AKADEEMILISE
PÕLLUMAJANDUSE SELTSI
UUSI LIIKMEID

Mahla, Tauno – sünd. 31.01.1970, Eesti Põllumajandusülikooli magistrand. Eriala – piimandus.

Rootslane, Mart – sünd. 9.06.1961, Eesti Põllumajandusmuuseumi teadusdirektor. Eriala – põllumajandusajalugu.

Vilu, Saima – sünd. 18.05.1945, põllumajanduskandidaat, vanemteadur, EPMÜ Loomakasvatuse instituudi teadusraamatukogu juhataja. Eriala – põllumajandusloomade aretus.

JUUBELID

JOHANNES PULLERITS – 90

Praegu Lõuna-Floridas elava piimanduseriteadlase Johannes Pulleritsu näol on meil hea näide sellest, kuidas äsja iseseisvunud Eesti Vabariik koolitas oma põllumajanduskaadrit. Seda olukorras, kus puudus välisabi tänapäeva mõõtmeis.

Juubilar sündis 29. septembril 1904 Viljandi lähedal Sürgavere (pärast 1938. aasta valdade reformi Viljandi) vallas Kookla talus perekonna esimese lapsena. Lõpetanud 1924. aastal Viljandi Gümnaasiumi astus ta sama aasta sügisel Tartu Ülikooli põllumajandust õppima, kus lõpetas õpingud 1927. a. sügisel. Õpingute kõrval töötas aastatel 1926...1927 ajutise abijõuna dots. Mielbergi ehitus-õpetuse kabinetis. Eesti Üliõpilaste Seltsiga liitus sügisel 1924, kuid tema enda kinnitust mööda kuulunud enamus tudengi “vabast ajast” Akadeemilisele Põllumajanduslikule Seltsile, kus ta 1925...1926 kuulus ka juhatusse.

1927. aasta kevadel sai J. Pullerits Põllutöoministeeriumi kodumaise stipendiumi piimanduse alal spetsialiseerumiseks. Raadi katsejaama praktikaga paralleelselt tegi ta lisapraktikumi

bakterioloogias prof. K. Schlossmanni juures ning meiereipraktika öösiti Tartu ühispiimatalituses. Järgneval talvel praktiseeris ta mitmes Viljandimaa meiereis, laboratooriumi praktika tegi läbi Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaama keemia- ja bakterioloogiaosakondades.

Juunis 1928. a. asus J. Pullerits ise- seisva meierina tööle äsjaasutatud Viru-Jakobi ühispiimatalituses. Olles abiellunud 1928. a. mais kodukohast pärineva Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli lõpetanud Helena Sukaga, kujunes Viru-Jakobi elu nende mesinädalaiks. Talumajanduse Nõuandebüroo loomise ajal (1929. a. kevadel) määrati ta Viljandi- ja Pärnumaale piimandusnõuandjaks. Kuid seejärel õigepea tehti talle ettepanek õppida välisstipendiaadina piimandust Readingi Põllumajandusülikoolis Inglismaal. Selle ettepaneku taga olnud ministri abi R. Allmann, kes võttis osa Readingis toimunud rahvusvahelisest piimanduskongressist.

Septembris 1929. a. alustas juubilar intensiivset stuudiumi Readingi Põllumajandusülikooli piimandusosakonnas ülikooli lõpetanuile korraldatud erikursusel. Loengud toimusid siin rööbiti praktikumidega. Piimandusosakonnal olid tihedad sidemed Briti Rahvusliku Katseinstituudiga (National Institute for Research in Dairying = N. I. R. D.), mis oli tol ajal – ning on vist ka tänapäeval – parim selle ala õppeasutus Inglismaal. Loengute ja laboriharjutuste kõrval tegeldi ka tegeliku juustuvalmistamisega, kusjuures lisaks inglise juustusortidele valmistati ka mitmeid välismaiseid, nagu hollandi, prantsuse ja teisi sorte. Kooli poolt korraldatud ekskursioonid Londoni piimaäridesse ning meierei seadmete tehastesse tegi J. Pullerits innukalt kaasa. Mais 1930 lõppes koolikursus ning nüüd jätkas ta õpinguid N. I. R. D. juures. Lisaks katse- ja uurimistöole oli selle asutuse ülesandeks veel kvaliteetpiima tootvate karjamajandite kontroll, seeläbi avanes talle võimalus külastada mitmeid Lõuna-Inglismaa karjamajandeid. Samal ajal sai ta ülevaate Inglismaa karjakontrolli ja tõuraamatute pidamise süsteemist ning tutvus piimandusala seadusandlusega.

Suvel töötas ta mõned nädalad koos või hindajatega Londoni külhhoonetes, kus oli võimalus hindamistehnika kõrval

tutvuda paljude importvõisortidega ning koos hindajatega külastada võipakkijate nn. blenderite tehaseid.

Jõuluks 1930 oli stipendiumiaeg täis ja aeg tagasi koju pöörduda. Siin tuli kõigepealt valmis kirjutada ja kaitsta diplomitöö TÜ vormiliseks lõpetamiseks ning ära teha ajapikendustega edasilükkunud kroonuteenistus. Sõjaväest vabanedes (mais 1932) töötas ta Piimasaaduste Kontrolljaamas kontrolörina kuni 1940. aasta lõpuni. Sellel ajavahemikul tegi ta mitmeid välisreise, enamikus ühenduses rahvusvaheliste piimanduskonverentsidega. Oma tööst selles asutuses on ta kirjutanud “Agraarteaduses” (1994, nr. 1).

Soveti teine okupatsioon sundis J. Pulleritsu sügisel 1944 kodumaalt lahkuma. Pikema peatuse järel Saksamaal siirdus ta jaanuaris 1949 USA-sse. Pärast esimeste aastate füüsilist tööd immigratsiooni käendajate juures asus ta juunist 1953 tööle ühes New Jersey meiereis laborandina ja piimatoojate farmide inspektorina. See töö kestis kuni puhkepalgale jäämiseni märtsis 1970. a. Järgmisel aastal müüs ta oma 1966. a. soetatud kauni kodu New Jerseys ära ning siirdus Lantana linna Lõuna-Floridas, kus ta vaikselt erksa pensionärina teeb kaastööd “Agraarteadusele” ning tellijana loeb seda pidevalt. Käesoleva aasta suvel tegi ta paarinädalase reisi kodumaale, külastamaks kunagist kodu ja sugulasi.

Soovime juubilarile tervist ja pikka iga.

E. Järvesoo

HELMUT KOLK – 85

Helmut Kolk sündis 23. novembril 1909. aastal Viljandimaal Olustvere val- las talupidajate pojana. Tema haridustee algas Viljandi Maakonnagümnaasiumis, mille lõpetamise järel valis põllumehe elukutse ja asus õppima Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonda. Ta lõpetas selle teaduskonna agronoomia osakonna 1934. aastal. Seejärel töötas mõne aasta Viljandimaal maatulunduskonsulendina. Nõukogude okupatsiooni järel põgenes 1940. a. Soome ja sealt 1943. a. Rootsi.

Rootsimaal asus H. Kolk oma haridust täiendama. Ta lõpetas 1947. aastal Kuningliku Põllumajandusülikooli doktorandikursuse agronoomialitsensiaadi (agr. lic.) kraadiga. Seejärel pühendus Helmut Kolk taimekaitse probleemide lahendamisele. Ta sai esimese assistendi ametikoha Stockholmi lähistel asuvasse Rootsi Seemnekontrolli Keskasutusse, kus ta (1964) edutati seemnepatoloogia laboratooriumi juhatajaks. Siin töötas ta pensionile siirdumiseni (1976). Suuremaks ettevõtmiseks oli umbrohtude bioloogia uurimine, mis oli alanud juba 1945. aastal. Siin märgiksin, et Viljandimaa mehed Aristarh Hrebtov, Ants Käspre (Käsebier) ja Martin Karmin on umbrohutude uurimisse kaaluka panuse teinud, mida täiendas Helmut Kolk. H. Kolk uuris kuivalt säilitatud umbrohuseemnete eluvõimet ja puhkeperioodi (idanemispuhkust). Sellel töömahukal originaalse metoodika järgi tehtud uuringul olid väärtuslikud ja huvitavad tulemused, mida pole võimalik siinkohal lühidalt resümee-rida. Helmut Kolk taotles oma kapitaalse uurimistööga agronoomiadoktori kraadi, mis talle ka omistati Rootsi Põllumajandusülikoolis 1962. aastal. Kiitvad hinnangud H. Kolki väitekirja kohta olid saatnud ka sellised autoriteedid, nagu prof. dr. h.c. B. Rademacher (Hohenheimi Põllumajandusülikooli taimekaitseinstituudi direktor) ja Mrs. Vivian Kearns Toole (USA Beltsville'i Põllumajanduse uuri-

miskeskuse köögiviljade ja dekoratiivtaimede osakonna juhtiv füsioloog) ja mitmed teised teadlased.

Edasi siirdus dr. agr. Helmut Kolk peaaesjalikult teraviljaseemnetel parasitearivate mikrosete uurimisele. Ta on uurinud teravilja niiskuse ja temperatuuri mõju parasitearivate levikule ja võrrelnud nende testimise meetodeid. Nende uuringute tulemuste kohta on H. Kolk avaldanud rea teadusartikleid. Tema omaaegsete ülemuste kaasabil avanes võimalus noorel teadusmehel saada stipendium Iirimaa Belfasti Ülikooli ja Inglismaale Cambridge'i Ülikooli, kus teda koolitati rahvusvaheliselt tuntud seemnepatoloogide poolt. Rahvusvahelised tutvused ja edukad uuringud tegid Helmut Kolki nime tuntuks ja teda kutsuti osalema Rootsimaal esindajana igaaastastel rahvusvahelistel seemnepatoloogia seminaridel. Ka osales ta ülemaailmsel taimekaitsekonverentsil Minneapolis (1973). 1970. aastal juhendas H. Kolk rahvusvahelist taimekaitsekonverentsi Stockholmis. Tihenes ka koostöö Rootsi Kuningliku Põllumajandusülikooliga. H. Kolk oli seal mitu aastat mükoloogia lektoriks ja tegi neli aastat koostööd selle ülikooli loomakasvatuse osakonnaga, uurides hallitussete levikut söödateraviljas. Et hallitusseened on toiduainetetehnoloogias suure tähtsusega, kutsuti teda peale pensionile siirdumist Pripssi õlletehast abistama. Nagu teada, kahjustavad hallitusseened linnasekasvatust, õlle maitset, stabiilsust ja võivad hullematki mõju avaldada.

Helmut Kolk näitas, et teravilja külvisseemneid pole vaja puhtida kui seemnetel ei esine nakkust. Ta kirjutas käesoleva artikli autorile, et enne 1960. aastat puhiti Rootsis peaaegu kõik teravilja külvisseemned elavhõbedat sisaldavate puhistega. 1975. aastast alates tehti seda H. Kolki ettepanekul vaid haigete külvisseemnetega, mistõttu elavhõbedat ühendite sattumine põldudele vähenes 65 % võrra. Raske on ülehinnata selle ettepaneku keskkonnakaitsest tähtsust.

Ka tolleaegses Eesti NSV-s oli šabloonne agrotehnika au sees. Kolhoosides ja sovhoosides tuli elavhõbedat ühenditega puhtida kogu külvisseemne, arvestamata nakkuse ulatust. Allakirjutanu arvamusel kohaselt sattus Eestis külvisseemnega igal aastal põldudele 0,4...0,5 kg/ha

elavhõbedaühendeid, seega 25-aastasel granosaani valitsemisajal ca 10...12 kg/ha. Pole siis imestada, et kultuur-maastikust kadusid mitmed looma- ja linnuliigid ning putukad. Primitiivsete külvimasinate ja hooletu mullaharimise tõttu sattus osa puhitud teri mullapinnale, kust linnud neid nokkisid ja mürgituse said.

Juubilari isatalu Imma asub Mudistes Viljandi-Tallinna maantee ääres. Kõrge vanuse tõttu ei pea ta enam võimalikuks talu juhtimisega ise tegelda ja on selle usaldanud hr. Jüri Kapile. Säilinud on ka vanemate hauad Suure-Jaani kirikuaias. H. Kolk on säilitanud elava huvi sünnimaa vastu ja külastab seda jälle, kui tervis lubab.

J. Lepajõe

ARTHUR JAAMA – 80

Tuntud ploomi- ja kirsisortide aretaja Arthur Jaama sai 7. novembril 80-aastaseks. Ta on sündinud Võrtsjärve äärses Koruste külas. Rõngu algkoolist saadud haridust jätkas ta aastatel 1936...1939 Jänedä Põllumajanduskeskkoolis, õppides seal agronoomiks. Õppimise hulka kuulus ka kuuekuuline praktika Rootsis. Töö algas Põllutöoministeeriumi villalaboratooriumis Tallinnas, mida juhatas vend Kristjan. Pärast sõdimist astus ta 1945. aastal Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonda. Lõpetamise aastal (1949) abiellus ta oma hilisema sordiaretustöö kaasautori Eevi Kivimäega (sellest peale E. Jaama). Kohe jätkusid õpingud aspirantuuris põllumajandusdoktor Aleksander Siimoni juhendamisel.

Kandidaativäitekirja "Eesti NSV-s levinumaid kohalikke ploomi- ja kreegipuude vorme ja sorte ning nende majanduslik tähtsus" kaitses ta 1953. aastal Tartus.

Aastatel 1953...1958 töötas Jaamade abielupaar Saaremaal Karja katsepunktis, kus perekonda sündisid poeg ja tütar. Polli katsebaasi asumise ajal (1958) oli seal vaba marjakultuuride agrotehnikaga tegeleva teaduri koht. Seda kohta täitis A. Jaama kuni 1964. aastani. Sel aastal läks pensionile ploomi- ja kirsiaretaja Julius Eslon, kelle tööd asus nüüd jätkama A. Jaama.

J. Esloni mahuka poolelioleva töö jätkamine andis A. Jaamale kaasautorluse (25 %) kolmele ploomisordile: 'Esloni Varane', 'Julius' ja 'Polli Viljakas'. Tema esimestel sordiaretustöö aastatel (1964 ja 1965) tehtud ristamised olid A. Jaamale väga edukad. Nendest saadi ploomisordid 'Amitar', 'Ave', 'Liisu', 'Norgen', 'Sargen', 'Vikana', 'Vilmitar' ja 'Vilnor', hapukirsisort 'Jagoli' ja maguskirsisort 'Kristiina'. Aretaja jagas nende kõigi autorluse pooleks abikaasa Eeviga, kes oli kõikidel etappidel tema peamine abiline ja tegelikus aretustöös osaleja. Peale ametliku tunnustuse saanud ülalnimetatud sortide on aretajal veel palju teisi maguskirsi- ja ploomiaretisi, mida nad on lähemalt tutvustanud oma hiljuti ilmunud raamatutes. Neist tahaksin siin mainida ploomiaretisi Suur Tõll, mis äratas tähelepanu oma väga suurte viljadega ja Kadri, mis on varavalmiv. Maguskirsiaretised Polli Rubiin ja Polli Murel on ilusate suurte maitsvate kirsside ja hea saagiga.

Ametlikult kasvatamiseks soovitatud sortide nimestikku on võetud ploomisordid 'Ave' ja 'Vilnor' ning maguskirsisort 'Kristiina', kuid populaarsed on mitmed teisedki ploomisordid, eriti 'Liisu' (varavalmiv) ja 'Vilmitar' (ilus kollaseviljaline).

A. Jaama on avaldanud ümmarguselt 100 artiklit. Ta on kirjutanud ka raamatud "Kohalikke ploomi- ja kreegisorte" (1959), "Ploomid" (1971), mille ümbertöötatud väljaanne ilmus 1990. a. kaasautorluses E. Jaamaga. "Kirsipuu", mis tuli trükist 1976. a., ilmus 1992. a. ümbertöötatuna ja kaasautorluses abi-kaasaga uuesti. A. Jaama on ka "Eesti pomoloogia" (1970) üks puuviljanduse ajaloolise osa autoreid.

Tunnustuseks A. Jaama suurele ja viljakale tööle anti talle 1977. a. ENSV teenelise teadlase nimetus.

A. Jaama huvialadest ei saa jätta mainimata laulmist, mida ta on harrastanud poisipõlvest peale. Ta on laulnud "Vanemuise" teatri kooris, Tallinnas töötamise aegu käinud ooperilaulja Vootele Veikati laulutunnis ja veel vanaski eas laulnud Karksi ansamblis.

K. Kask

ENDEL KAAREP – 80

20. septembril 1914. a. sündis Venemaal Tambovi linnas loomakasvatuse eriteadja Johannes Matvei (alates 1933. a. Kaarep) perekonnas tuntud eesti taimekaitse eriteadlane Endel Kaarep.

Eestisse elama asudes hakkasid vanemad talu pidama Tallinna lähedal Harkus. Põhihariduse omandas juubilar Tallinnas Kentmanni algkoolis ja Gustav Adolfi Gümnaasiumis. 1936. a. astus ta Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonda, kus õppis vaheaegadega kuni 1946. a-ni (diplomitöö kaitses 1960. a. EPA-s, saades õpetatud agronoomi kutse). 1938. a. viibis

Saksamaal Schleswig-Holsteinis. Pikaleveninud stuudiumi vältel on ta olnud mitmesugustel ametikohtadel: 1940. a. Põllumajanduse Katse- ja Uurimise Instituudis Kuusikul, 1941...1942. a. ülikooli katsejaamas Raadil. Mõlematel töökohadel töötas assistendina taimekaitse alal, milline kujunes tema tegevusalaks kogu järgnevaks tööperioodiks. 1942...1944. a. töötas ta taimekaitse inspektorina ja sealt edasi kuni 1947. a-ni ENSV Taimekarantiini ja Seemnekontrolli Inspeksioonis vanemagronoomina. Aastatel 1947...1953 töötas ta vaheaegadega ENSV Põllumajandusministeeriumi taimekaitse osakonna juhatajana. Vaid järgneval ajavahemikul (1954...1955) tuli töötada Harju rajooni "Koidu" kolhoosi aiandus- ja peaaagronoomina. Alates 1956. a. asus Endel Kaarep tööle Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituuti taimekaitse osakonna juhataja ametikohale. Et lõpule viia kandidaaditöö, asus ta 1962. a. vanemteaduri ametikohale ning 1964. a. kaitses ta põllumajanduskandidaadi väitekirja teemal "Ilutaimede tervislik seisund Eesti NSV-s ja abinõud selle parandamiseks". Halvenenud tervis sundis Endel Kaarepit siirduma 1969. a. invaliidsuspensionile. Hiljem töötas ta instituudis veel 1974...1975. a.

Juubilar on kogu oma töö suunanud taimehaiguste uurimisele, tegeledes praktiliselt kõikide kultuuridega. Ulatuslikum on tema uurimistegevus olnud kartulihaiguste, eriti viirushaiguste uurimisel ja tõhusate tõrjevõimaluste väljatöötamisel. Selle tulemusena ehitati tema osalemisel ja juhendamisel instituudis kartuliviiruste seroloogilisel meetodil diagnostitseerimise seadeldis, mis võimaldas teha analüüse kiiresti ja massiliselt. Viirusvaba seemnekartuli kasvatamise süsteemi väljatöötamise eest Eestis omistati talle vastava kollektiivi liikmena 1967. a. Nõukogude Eesti preemia.

Oma rikkalikke teadmisi ja kogemusi taimehaiguste ja nende tõrje, aga ka muudel teemadel on avaldanud üle 60 artikli, millest viimane teadaolev 1990. a. teemal "Rosaarium koduaias". See kinnitab, et juubilaril on jätkunud ilumeelt ka nii auväärse eas. Ilumeelt ja kõike muud head soovivad talle edaspidiseks endised kolleegid.

V. Kruus

HUGO NARUSBERG – 75

Hugo Narusberg on sündinud 21. oktoobril 1919. a. Võrumaal Põlva vallas kooliõpetaja perekonnas neljanda lapsena. Kooliteed alustas juubilar 1928. aastal Põlva algkoolis, mille lõpetamise järel oli kodus, kuna edasiõppimiseks võimalusi ei olnud. Aastatel 1940...1941 teenis ta sundaega Võru 7. jalaväerügemendis, mis viidi hiljem Punaarmee koosseisu. Edasi järgnes talutöö isakodus.

1944. a. sügisel hakkas ta tööle Tartu-Petseri raudteel, kus töötas kuni Väimela Põllumajandustehnikumi astumi-seni 1945. a. Lõpetanud tehnikumi 1948. aastal kiitusega, jätkas õpinguid TRÜ põllumajandusteaduskonnas. Õpingud lõpetas EPA-s 1953. a. õpetatud agronoomina.

Pärast lõpetamist suunati Hugo Narusberg tööle Rannu MTJ-i, sama aasta sügisel määrati ta traktorijaama peaaagro-

noomiks, kellena ta töötas kuni traktorijaamade reorganiseerimiseni 1958. aastal. Siis suunati Hugo Narusberg Elva Rajooni Täitevkomitee põllumajanduse inspeksiooni peaaagronoomiks. Inspeksioonide likvideerimise järel (1961) asus ta tööle Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi ökonoomikaosakonda nooremteadurina. Instituudis töötamise ajal oli Hugo Narusbergi uurimistöö seotud noorkarja pidamistehnoloogiaga. Sel alal kaitses ta 1965. aastal edukalt kandidaadidissertatsiooni teemal "Tööviljakuse tõstmine noorkarjakasvatamisel Eesti NSV tingimustes" ja järgmisel aastal omistati talle majandusteaduste kandidaadi kraad. Alates 1968. aastast töötas juubilar vanemteadurina instituudi veisekasvatuse osakonnas ja mehhaniseerimise osakonna noorkarjapidamise tehnoloogia sektoris kuni pensionile siirdumiseni 1979. a. oktoobris.

Hugo Narusbergi uurimistöö tulemused on olnud ligi 30 aasta vältel vabariigi noorkarjakasvatuse tehnoloogias olulise tähtsusega. Oma uurimistöö tulemustega oli tal tihe side tootmisega. Tema poolt on täiustatud noorkarjakasvatuse tehnoloogilisi ja lautade ehituslikke aluseid. Viimaste põhjal on projekteeritud, ehitatud ja rekonstrueeritud noorkarjalautu paljudes majandites. Uue tehnoloogiaga lautades paranesid talitajate töötingimused ja tõusis tööjõu kasutamise efektiivsus. Põhitööde sooritamisel tõusis tööviljakus kuni kaks korda, ruumide kasutamine paranes kuni 40 %. Oma uurimistulemuste eduka rakendamise eest omistati talle 1972. a. Nõukogude Eesti preemia.

Hoolsa kirjamehena on Hugo Narusberg avaldanud hulgaliselt erialaseid artikleid. Aastail 1976...1979 ilmus ajalehes "Edasi" rubriik "Noorkari", mis sai teoks toimetuse tellimisel ja H. Narusbergi ettevõtmisel. Selles rubriigis avaldas juubilar 21 artiklit. Kokku on tema sulest ilmunud 93 tööd, nende hulgas raamat "Töökulu vähendamine

noorkarjakasvatases” (1969, kordustruk 1979).

Hugo Narusberg tunneb ennast kodus ka muusikavallas, ta mängib võrdselt hästi nii viiulit kui ka klaverit.

Soovime juubilarile tugevat tervist, jätkuvat energiat, õnne ja kordaminekuid kõigis ettevõtmistes.

H. Kask

ARNOLD JÜRIMÄE – 75

Meie ühe maaparanduse veterani sünnist (20. XI 1919) möödus äsja kolmveerand sajandit. Tema isa sai Uue-Põltsamaa mõisast asundustalu rajamiseks tüki lagedat maad. Seal oli põldu ja heinamaad (see asus küll kaugel), kuid karjamaa puudus. Sellele maatükile ehitasid tema vanemad elamu, karjalauda ja teised vajalikud hooned ning rajasid ilusa viljapuuai. See “Piiri” talu kujuneski poeg Arnoldile lapsepõlvkoduks. Siin ta kasvas kokku loodusega ning siin ta hakkas hindama ausa töö õilistavat ja edasiviivat tähtsust ning tundma lugupidamist töökuse vastu. Esialgu õppis Arnold Pauastvere algkoolis, aga pärast Põltsamaa Ühisgümnaasiumis, mille lõpetas 1938. a. Seejärel astus ta vabatahtlikult Eesti sõjaväkke sundaega teenima, sooritades teenistusajal aga sisseastumiseksamid Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna metsaosakonda. Ta oli

veel tudeng, kui määrati (1945) TÜ Järvselja õppe-katsemetskonda metsa-ülemaks. Sama aasta sügisel lõpetas A. Jürimäe ülikooli õpetatud metsateadlase diplomiga. Kuna ta oli silmapaistva andekusega noormees, siis kutsuti ta metsakultuuride kateedrisse tööle, kus tegutses aastatel 1946...1951 vanemlaborandina, vanemtehnikuna ja assistendina. Aspirantuuriaastatel lahendas ta kuusepuistute sanitaarse seisundi küsimusi ning kaitses sellealase kandidaadiväitekirja.

Et A. Jürimäele meeldis praktiline maaparandusküsimuste lahendamine, siis töötas ta aastatel 1953...1957 RPI “Põllumajandusprojektis” vanemtehnikuna ja -insenerina, kus suviti mõõdistustöödel õpetas ka EPA maaparandusüliõpilasi. Kuna temast oli kujunenud hea pedagoog ja praktilise maaparanduse tundja, siis töötas ta 1957...1983. a. s.o. ligi 30 aastat, EPA maaparanduse kateedri vanemõpetajana ja dotsendina. Siit jäi ta ka (1983) vanaduspensionile. Selles kateedris õpetas ta maaparandust maaparandus-, agronoomia- ja metsandusüliõpilastele ning veemajanduse ökonoomikat maaparandusüliõpilastele. Tema sulest on ilmunud raamatud-õpikud: “Metsamaade kuivendamine” (1966), “Veemajanduse ökonoomika” (1969) ning ta on olnud kaasautoriks õpikule “Maaparandus” (1982).

Eesti Põllumajandusülikooli metsateadlaste ja maaparandajate pere soovib juubilarile eelolevateks aastateks tugevat tervist ja veel palju loomingulist jõudu!

J. Kuum

VÄINO LAJA – 70

Juubilar sündis 22. detsembril 1924. a. Tartus loomaarsti perekonnas. Alghariduse sai Pedagoogiumi algkoolis. 1936. aastal astus Hugo Treffneri Gümnaasiumi, mille lõpetas 1943. aastal.

Juubilar peab selle kooli vaimsuse mõju oma edasisele elukäigule väga oluliseks.

Nagu nende aastakäikude noormeeste saatuseks oli, mobiliseeriti ka tema kooli lõpetamise järel Saksa sõjaväkke, kust ta aga omavoliliselt lahkus ja siirdus Soome. Seal astus ta aga uuesti sõjaväkke ja lõpetas reservohvitseride kursused. Augustis 1944 kodumaale naasmise järel tuli taas eesliinile minna. Seal võitles ta vapralt, mille eest anti talle 2. klassi raudrist. Sõja lõpetas Tšehhoslovakkias. Järgnes kümme aastat vangilaagrit Põhja-Venemaal. Laagrist vabanemise järel tuli veelkord lõpetada keskkool (Vabariiklik Kaugõppe Keskkool). Seejärel õppis aastatel 1956...1961 EPA põllumajanduse mehhaniseerimise teaduskonnas. Pärast EPA lõpetamist asus tööle Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi mehhaniseerimise osakonda, kus töötas algul insener-konstruktorina, hiljem teadurina. Sel ajal valmis tal ka dissertatsioon, mille kaitses 1965. aastal Leedu Põllumajanduse Akadeemias ja sai tehnikakandidaadi kraadi. 1968. a. valiti ta Eesti Põllumajanduse Akadeemia maaparanduse teaduskonna vanemõpetaja ametikohale, kuhu jäi 1982. aastani, algul täiskohaga, hiljem kohakaasluse alusel. Vanemteaduri kutse omandas ta 1977. aastal. Järgneval paaril aastakümnel (1969...1990) oli tema põhitöökohaks Üleliidulise Teadusliku Uurimise ja Projekteerimise Instituudi Tartu osakond.

Selle asutuse juhina olid tal suured teened meie vabariigi kogemuste levitamisel naaberliiduvabariikides. Põhiliseks töösuunaks oli projekteerimisetpanekute tegemine ja veisefarmide projektide väljatöötamiseks Nõukogude Liidu loodetsooni jaoks. Tema juhendamisel on koostatud 15 tüüpprojekti paljudele liiduvabariikidele ja oblastitele (suuremate töödena võib nimetada seafarmi projekti ja selle realiseerimist Novgorodi oblastis ning Komi kogemuse põhjal projekteeritud veisefarmi 600...1200 lehmale). Kõigi nende ülesannete täitmisel aitasid oluliselt kaasa paljud komanderingud Nõukogude Liidu eri paikadesse. Need laiendasid erialast silmaringi ja löid vajalikke isiklikke kontakte.

V. Laja oli ka hea teaduse popularisaator. Tema koostamisel on ilmunud "Tööstusliku loomakasvatuse leksikon" (Tallinn, 1979).

Seoses nimetatud asutuse likvideerimisega asus V. Laja tööle Eesti Põllumajandusmuuseumi, kus ta vaatamata auga väljateenitud pensionäris seisundile töötas vanemteadurina veel praegugi. See ametikoht on teatud mõttes vana armastuse realiseerimine, sest juubilar üheks hobiks on olnud ajalugu. Seetõttu on ta ka muuseumi töödese ja tegemistesse süvenenud oskuslikult ja innukalt.

Akadeemiliselt kuulub V. Laja, nagu kuulus tema isa professor Ferdinand Lajagi, üliõpilasseltsi "Raimla".

Puht inimlikest omadustest iseloomustavad juubilar suurt vaidlust, abivalmidust, seltskondlikkust ja heatahtlikkust. Ta on Tartus ka üks vähestest süvamuusika kontsertide pidevatest külalistajatest.

Kolleegide ja sõprade poolt palju õnne juubeli puhul! Proosit!

A. Ilus

ANTS NUMMERT – 60

EPMÜ teraapia kateedri dotsent
Ants Nummert sündis 9. oktoobril
1934. a. Võrumaal Antsla vallas. Seal

põldude ja metsade keskel möödus ka tema lapsepõlv.

Keskhariduse omandas A. Nummert Võru Fr. R. Kreutzwaldi nim. Keskkoolis, mille lõpetamisel asus edasi õppima EPA veterinaariateaduskonda. Juba kõrgkoolis õppimise ajal huvitus ta teaduslikust tööst, uurides siberi katku levikut Eesti NSV-s. Üliõpilaspõlves leidis ta aega ka sportimiseks, kuuludes aastaid Tartu linna koondvõistkonda kergejõustikus.

Pärast EPA lõpetamist töötas A. Nummert Valga ja Võru rajooni majandites veterinaararstina, kuid teadusepõhiseks, millele ta nakatus üliõpilasena, tõi ta Tartusse tagasi. 1964. aastal astus ta aspirantuuri veterinaarkirurgia alal.

Kandidaadiväitekiri "Veiste nisade ja udara kirurgiliste haiguste esinemine ENSV-s, selle ravi ja profülaktika" valmis prof. R. Säre juhendamisel õigeaegselt. Praktikute hulgas oli hinnatud originaalne nisakanüül, mille ta konstrueeris oma uurimistöö käigus.

Pärast aspirantuuri töötas A. Nummert Valga sovhoosis peaveterinaararstina ja Balti Tsonaalses Teadusliku Uurimise Veterinaarlaboratooriumis vanemteadurina. Alates 1977. a. töötab juubilar EPA veterinaariateaduskonna sise- ja nakkushaiguste kateedris, algul assistendina, seejärel vanemõpetajana ning

käesoleval ajal teraapia instituudi dotsendina, pidades üliõpilastele loenguid ja juhendades laboratoorseid töid kliinilises diagnostikas ja mittenaakkavates sisehaigustes.

Teaduspõllul on A. Nummert olnud meie vabariigis pioneeriks ensüümpreparaatide kasutamisele võtmises loomakasvatuses ja veterinaarias. 1987. aastal omistati tema poolt juhendatavale uurimisgrupile töö "Fermentpreparaadid ning nende kasutamine linnu- ja loomakasvatuses" eest Nõukogude Eesti preemia.

Õppe- ja teadustöök võljaliku energiaga laadib juubilar ennast võrkpalliplatsil või tuulutades koos püssi ja koeraga metsas, jahiradadel. Juba aastaid on ta olnud EPMÜ ja teaduskonna üheks tugisambaks iga-aastaselt nii Balti vabariikide veterinaaria kõrgkoolide kui ka Eesti kõrgkoolide omavahelisel klaarimisel spordis.

A. Nummert on tuntud äärmiselt kohusetundliku ja nõudliku kolleegina nii enese kui teiste vastu, samas on ta ka abivalmis ja vastutulelik, pälvides seega lugupidamise nii kolleegide kui üliõpilaste seas.

Soovime juubilarile palju õnne juubeli puhul, tugevat tervist, kordaminekuid teaduslik-pedagoogilises töös, täpset silma jahikäikudel ja head põrget võrkpalliplatsil veel paljudeks aastateks.

J. Alaots

OTTO PAESALU – 60

Raplamaa talupidajate Otto ja Vilhelmine pere kolmanda lapsena sündis Otto Paesalu 11. detsembri 1934. a. Peres kasvas neli last, kaks tütar ja kaks poega.

Järvakandi 7-klassilise kooli lõpetas ta 1950. aastal. Samal aastal alustas õppimist Türi Põllumajandustehnikumis, mille lõpetas kiitusega 1954. a. Järgnesid õpinguaastad Eesti Põllumajanduse Akadeemias (1954...1959). Üliõpilasaastate hulka jäid ka kaks viljakoristusperioodi Akmolinski ja Kustanai oblastis.

Eesti NSV Riikliku Agrotööstuskomitee poolt viidi O. Paesalu alates 11. augustist 1986. a. üle Eesti Punase Karja Riikliku Tõulava vanemzootehniku ametikohale, kus töötas kuni tõulava likvideerimiseni 31. detsembril 1991. a.

Nüüd sidus ta end põllutööga Puhja kandis asuvas abikaasa kodutalus.

Perekonas on kolm last.

Paljud töökaaslased tunnevad juubilarit tagasihoidliku, vaikse iseloomuga tööinimesena.

Soovime juubilarile jätkuvat energiat künnivaol.

A. Born

EPA lõpetamise järel töötas noor spetsialist 5 aastat Pärnu rajoonis Surju kolhoosi zootehnikuna.

Aspirantuuri sisseastumiseksamid sooritas ta 1966. a., seejärel töötas lühikest aega Põdrangu sovhoosis vanemökonomistina.

EPA eriloomakasvatuse kateedri juures aspirantuuris oli ta aastatel 1966... 1969 ja väitekirja "Kanade kunstliku seemendamise tulemusi mõjutavaid tegureid" kaitses ta põllumajandusteaduste kandidaadi kraadi taotlemiseks 1970. a. algul.

Noore teadlasena jätkas ta tööd EPA-s kuni 1972. a. lõpuni, alul noorem-, hiljem vanemteadurina. Aastatel 1973... 1977 töötas ta Balti Tsonaalse Lindude Haiguste Teadusliku Uurimise Laboratooriumis vanemteadurina, kus uuris haudejaamade ja lindlate mikrokliimat ning hügieeni.

Otto Paesalu teadustööde nimekirjas on 24 tööd, peamiselt linnukasvatuse teemadel, peale eelnimetatute on ta avaldanud 30 lühireferaati samuti linnukasvatuse alal.

Eesti Loomakasvatuse Instituudi sigimisbioloogia kesklaboratooriumi asus O. Paesalu tööle alates 12. detsembrist 1977. Siin töötas ta kuni 1986. a. augustini. Sel ajavahemikul täiendas end Harkovi Zooveterinaariainstituudis.

ANTO PÄHN – 60

Juubilar sündis 12. detsembril 1934. aastal Võrumaal Sännas talupidaja peres. Kooliteed alustas ta 1942. aastal Sännas algkoolis, kuid esimese lõputunnistuse sai 1950. aastal Vastse-Nursi 7-klassilisest koolist. Et nooruki isa oli mobiliseeritud sõjaväkke ja ta hukkus 1945. a. vangilaagris, siis tuli pere esimesel meeshingel juba väga noorelt teha kõiki talutöid. Sellest sai huvi põllutöö vastu.

Kooliskäimist noormees ei katkestanud. Ta jätkas Fr. R. Kreutzwaldi nim. Võru I Keskkoolis ja lõpetas selle 1954. aastal.

Eesti Põllumajanduse Akadeemias õppis A. Pähn aastatel 1955...1960, lõpudiplomile märgiti õpetatud zootehnik.

Iseseisvale tööle asus A. Pähn peale kõrgkooli lõpetamist Jõgeva rajoonis Ulvi kolhoosi zootehnikuna. Aasta hiljem, s.o. 1961. aastal asus ta tööle Kohtla-Järve linna piirkonna (rajooni) tõuaretuse vanemzootehnikuna, asukohaga Mäetaguse nädissovhoosis. Tööpiirkond ja -kohustused hõlmasid kogu toleaegse rajooni majandeid. Administratsioonilistest ümberkorraldusest tulenevalt viidi ta 1962. aastast Kohtla-Järve põllumajandusvalitsuse tõuaretuse vanemzootehnikuks, kus töötas kuni 1968. aastani.

Järgmisele töökohale, Iisaku nädissovhoosi direktori asetäitjaks asus A. Pähn taas üleviimise korras. Siin töötas ta aastatel 1968...1970.

Edasi töötas ta 10 aastat (1970...1980) Viljandi rajooni põllumajandusvalitsuse peazootehnikuna.

Aastatel 1980...1984 töötas A. Pähn ELVI-s, kus valmis dissertatsioonitöö teemal "Proteiinitarbe katmise võimaluste uurimine nuumpullikute üleskasvatamisel ja nuumamisel", mille kaitsmine toimus 14. dets. 1983. a.

Alates 2. aprillist 1984. asus ta uuesti Viljandi rajooni peazootehniku ametikohale. Seekordne Viljandi periood kestis üle 8 aasta, siis hakkasid põllumajanduse ümberkorraldused, mis viis süsteemi, kus ta töötas, likvideerimiseni.

ELVI lambakasvatuse osakonna juhatajana asus A. Pähn tööle 1. oktoobrist 1992. a. Hiljem töötas samas institutis aretusosakonnas vanemteadurina lambakasvatuse alal.

EPA-s õppimise ajal laulis A. Pähn üliõpilasmeeskooris, koorilauli traditsiooni jätkas ta veel Kohtla-Järvel.

Peres on Mulgimaalt leitud abikaasa, täiskasvanud poeg ja kaks tütart.

A. Pähni tunnevad paljud töökaaslased kui arutlevat realisti nii praktikas kui ka teadustöös.

Ameti- ja turismireisidel on ta olnud hea reisikaaslane.

Soovime meelegindlust ja jätkuvalt head tervist.

A. Born

EVALD PÄRNASTE – 60

Evald Pärnaste sündis 29. novembril 1934. aastal Tartu maakonnas, Kudina vallas talupidaja perekonnas. Kooliteed alustas ta Kudina Mittetäielikus Keskkoolis. Esialgse veterinaarhariduse omandas Kuremaa Põllumajanduskoolis, seejärel õppis Väimela Zooveterinaartehnikumis ning Leningradi Veterinaaria Instituudis, mille lõpetas 1968. aastal veterinaararstina.

Juubilari esimeseks töökohaks (1951...1952) oli Aidu zooveterinaarjaoskond, seejärel töötas Pärnu rajooni Orajõe veterinaarjaoskonna juhatajana (1959...1971) ja Sõpruse sovhoosi peaveterinaararstina (1971...1979). Rakvere rajooni Roela sovhoosi peaveterinaararstiks oli aastatel 1979...1981.

Aastatel 1972...1975 õppis E. Pärnaste EPA ühiskondlikus aspirantuuris ning 1975. a. kaitses kandidaadidissertatsiooni teemal: "Mõningate antibiootikumide ja desinfitseerivate ainete aerosoolide ja elektroaerosoolide kasuta-

misest tööstuslikus linnukasvatases”. Oma teaduslikes uurimistöodes on ta selgitanud looma- ja linnuruumide desinfitseerimise viise ja vahendeid, lasertehnoloogia kasutamise võimalusi veterinaarias.

Alates 1981. aastast töötab juubilar EPA-s õppejõuna, algul assistendina, seejärel vanemõpetajana ning alates 1986. a. dotsendina. Aastatel 1986...1991 oli ta sise- ja nakkushaiguste kateedri juhataja.

Juubilar on olnud kolmel korral Moskva Veterinaaria Akadeemias täienduskursustel vastavalt lindude haiguste, pedagoogika ja psühholoogia, episotoloogia ning veterinaarteenistuse organiseerimise alal.

Käesoleval ajal õpetab juubilar EPMÜ-s üliõpilastele veterinaarteenistust ja -seadusandlust, lindude haigusi ning veterinaar-desinfektsiooni.

Õppetöö paremaks läbiviimiseks on juubilar koostanud neli brošüüri: “Veterinaar-desinfektsioon”, “Rahvusvahelised veterinaarorganisatsioonid”, “Veterinaar-meetmete planeerimine”, “Veterinaar-meetmete majandusliku efektiivsuse analüüsimine”. Kokku on dots. E. Pärnaste trüki avaldanud üle 50 teadusartikli.

Soovime heatahtlikule ning sõbralikule kolleegile jätkuvat energiat, tugevat tervist, jõudu ja ettevõtmiste head laabumist veel paljudeks aastateks.

K. Peterson

kolm aastat vanemlaborandina patoloogilise anatoomia ja parasitoloogia kateedris. Aastatel 1972...1982 töötas assistendina EPA tsiviilkaitse kursustel, tehes õppetööd peamiselt veterinaariateaduskonna üliõpilastega. Aastatel 1976...1980 õppis

TOIVO JÄRVIS – 50

Toivo Järvis on sündinud 28. detsembril 1944. a. Viljandi linnas agronoomi perekonnas. Õppis Viljandi II Keskkoolis, mille lõpetas 1962. aastal. Samal aastal asus õppima Eesti Põllumajanduse Akadeemia veterinaariateaduskonda. Üliõpilasena töötas lisaks veel kütjana ühiselamus ning laborandina patoloogilise anatoomia ja parasitoloogia kateedris. Pärast teaduskonna lõpetamist 1969. a. töötas T. Järvis